

Nd. **317. Frumvarp til laga** [158. mál]

um breyting á og viðauka við lög um almenningsbókasöfn nr. 22 frá 26. apríl 1963.

(Lagt fyrir Alþingi á 87. löggjafarþingi, 1966—67.)

1. gr.

Á eftir VI. kafla laganna komi nýr VII. kafli, 36.—40. gr., og breytist greinatala laganna samkvæmt því.

VII. KAFLI

36. grein. Greiðsla til íslenzkra rithöfunda fyrir bækur þeirra í almenningsbókasöfnum skal goldin árlega úr sjóði, sem nefnist Rithöfundasjóður Íslands.

Árlegt framlag ríkissjóðs og bæjar-, sveitar- og sýslusjóða til Rithöfundasjóðs Íslands skal vera:

- a) úr ríkissjóði: Fjárhæð, sem nemur 10% álagi á árlega fjárveitingu til rekstrar bæjar-, héraðs- og sveitarbókasafna.
- b) úr bæjar-, sveitar- og sýslusjóðum: Fjárhæð, sem nemur 10% álagi á árleg lágmarksframlög þessara sjóða til safna skv. a-lið, sbr. I. og II. kafla þessara laga.

Greiðsla til þýðenda, sem eru í Rithöfundasambandi Íslands eða stjórn Rithöfundasjóðs Íslands viðurkennir, skal vera helmingur af greiðslu fyrir frumsamdar bækur.

Greiðsla fyrir safnrit eða önnur bókmenntaverk, sem eru eftir fleiri en einn höfund, svo og fyrir rit, sem njóta höfundaréttar, en ekki finnast réttthafi að innan þriggja ára, skal leggjast í sérstakan sjóð, sbr. 38. gr. Í þann sjóð skal og renna það höfundafé, sem ekki nemur fullum 300 krónum.

37. gr. Stjórn sjóðsins og úthlutun úr honum skal falin þremur mönnum, tveimur kjörnum af stjórn Rithöfundasambands Íslands og einum skipuðum af menntamálaráðuneytinu. Stjórnin skiptir sjálf með sér verkum. Starfstímabil stjórnarinnar skal vera þrjú ár. Ef stjórnarmaður andast eða forföll bera að hendi, skal kjósa mann í hans stað.

Stjórnarlaun og annar kostnaður greiðist af óskiptu fé sjóðsins.

Reikningar sjóðsins skulu endurskoðaðir af Ríkisendurskoðun.

38. grein. Stjórn sjóðsins úthlutar úr sjóðnum eins og hér segir: 60% af tekjum sjóðsins greiðist árlega íslenskum höfundum, ekkjum þeirra, ekkjum eða niðjum, sem höfundarétt hafa öðlzt, samkvæmt skýrslum um eintakafjölda þeirra í söfnum, 40% leggist í sérstakan sjóð, svo og fé skv. 36. gr. 4. málsg., sem verði m. a. varið til bókmenntaverðlauna, starfsstyrkja rithöfunda, svo og til styrktar ekkjum, ekkjum og niðum látinna höfunda, séu ríkar ástæður til að dómi sjóðstjórnar. Þó getur stjórn Rithöfundasjóðsins, að höfðu samráði við stjórn Rithöfundasambands Íslands, ákveðið, að allar tekjur Rithöfundasjóðsins skuli þrjú fyrstu árin eftir að lög þessi koma til framkvæmda, renna í síðarnefnda sjóðinn.

Öll framlög úr sjóðnum skulu vera undanþegin aðför skuldheimtumanna.

39. grein. Nánar skal ákveðið um framkvæmd samkvæmt þessum kafla með reglugerð, sem menntamálaráðuneytið setur, að fengnum tillögum sjóðstjórnar.

Ákvæði til bráðabirgða.

40. grein. Þar til gagnkvæmar höfundagreiðslur vegna afnota í bókasöfnum innan Norðurlanda verða lögtekna, er heimilt, ef sérstök fjárveiting er til þess veitt í fjárlögum, að veita rithöfundum styrki árlega til dvalar í öðru norrænu landi.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi og koma til framkvæmda 1. janúar 1968. Stjórn Rithöfundasjóðs Íslands skal þó skipuð, þegar lög þessi hafa öðlzt gildi, og skal hún undirbúa fyrstu úthlutun úr sjóðnum, sem fara skal fram 1968, en miðast við skýrslur um árið 1966.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Fram að þessu hafa höfundar og þýðendur bóka enga greiðslu fengið vegna höfundaréttar, þótt bækur þeirra séu lánaðar til lestrar úr almenningsbókasöfnum.

Frumvarpi þessu er ætlað að bæta hér úr, og er gert ráð fyrir, að stofnaður verði Rithöfundasjóður Íslands. Tekjur sjóðsins skulu vera 10% álag á árlega fjárveitingu í fjárlögum til rekstrar bæjar-, héraðs- og sveitarbókasafna og 10% álag á lágmarksframlög bæjar-, sveitar- og sýslusjóða til sömu safna. Miðað við árið 1967 mundu greiðslur þessar til sjóðsins verða sem hér segir:

Frá ríkissjóði	kr. 400 000.00
Frá bæjar-, sveitarsjóðum og sýslusjóðum	— 521 470.00

Samtals kr. 921 470.00

Stjórn Rithöfundasjóðs Íslands skipa þrjú menn: einn frá menntamálaráðuneytinu og tveir kjörnir af stjórn Rithöfundasambands Íslands. Starfstímabil sjóðstjórnarinnar er þrjú ár, og skiptir hún sjálf með sér verkum.

Sjóðstjórnin úthlutar 60% af tekjum sjóðsins til íslenskra eigenda höfundaréttar, miðað við eintakafjölda af bókum þeirra í almenningsbókasöfnum samkvæmt skýrslum safnanna, en 40% teknanna leggjast í sérstakan sjóð, sem verði m. a. varið til bókmenntaverðlauna, starfsstyrkja til rithöfunda o. fl. Greiðslur fyrir safnrit, svo og rit, sem njóta höfundaréttar, en ekki finnst rétt hafi að innan þriggja ára, skulu enn fremur renna í þennan sjóð. Enn fremur getur stjórn Rithöfundasjóðsins, að höfðu samráði við stjórn Rithöfundasambands Íslands, ákveðið, að allar tekjur Rithöfundasjóðsins skuli renna í síðarnefnda sjóðinn fyrstu þrjú árin eftir að löggin koma til framkvæmda.

Dá er í bráðabirgðaákvæði frumvarpsins kveðið svo á, að þangað til gagnkvæmar höfundagreiðslur vegna afnota í bókasöfnum innan Norðurlanda verða lögtekna, sé heimilt, ef sérstök fjárveiting er til þess veitt í fjárlögum, að veita rithöfundum styrki árlega til dvalar í öðru landi. Er þetta ákvæði sett í frumvarpið í framhaldi af umræðum um þetta atriði á menntamálaráðherrafundi Norðurlanda í Stokkhólmi 4. febrúar 1967.

Í frétt frá menntamálaráðuneytinu 25. maí 1966 var skýrt frá því, að ríkisstjórnin hefði ákveðið að undirbúa og leggja fyrir næsta Alþingi frumvarp til laga um greiðslu fyrir höfundarétt vegna afnota af bókum í almennum söfnum, sem að meginstefnu yrði byggt á þeirri löggjöf, sem nú gildir á Norðurlöndum á þessu sviði.

Er frumvarp þetta lagt fyrir Alþingi í samræmi við þessa yfirlýsingu.